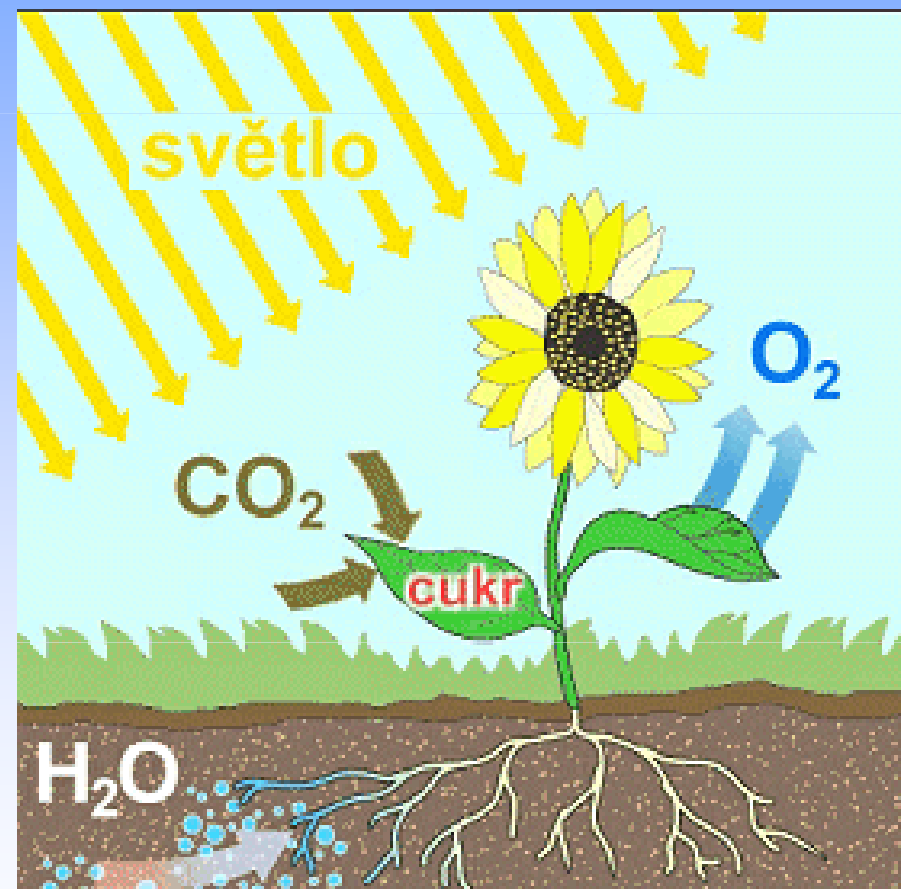

BIOMASA

Co je BIOMASA?

- **Ekologická definice**
 - celkový objem všech organismů vyskytujících se v určitém okamžiku na určitém místě
 - všechny organismy v sobě mají chemicky **navázanou energii** Slunce.

Co je BIOMASA?

- **„Energetická“ definice**
 - ta biomasa, ze které můžeme získat energii na výrobu tepla, elektřiny,...

Co všechno můžeme využít?

- **Zbytky z lesnictví a dřevařského průmyslu**
 - kůra, větve, odřezky, piliny, hobliny
- **Zbytky ze zemědělské a potravinářské výroby**
 - sláma, zvířecí exkrementy
- **Záměrně pěstované plodiny**
 - rychlerostoucí dřeviny, olejniny, šťovík...

HISTORIE

- *Homo erectus* – oheň
- Využití síly zvířat
- Efektivnější zužitkování
- zemědělských odpadů
 - krmivo pro zvířata, hnojivo, palivo
- Industrializace a technický rozvoj ➡ efektivnější využití zemědělské půdy k produkci potravin ➡ pokles využití biomasy na venkově ➡ vysoká závislost na fosilních zdrojích energie

SPALOVÁNÍ BIOMASY

- Nejstarší a nerozšířenější způsob získávání energie z biomasy
- Rozklad organického materiálu v přítomnosti kyslíku na hořlavé plyny \Rightarrow uvolnění **energie**, oxidu uhličitého a vody
- **!!! Nulová produkce CO₂ !!!** \Rightarrow uvolněný oxid uhličitý je v plné míře absorbován rostlinami \Rightarrow spalování nepřispívá ke zvyšování koncentrace CO₂ \Rightarrow **nepřispívá ke skleníkovému efektu**

SPALOVÁNÍ BIOMASY

- **FÁZE SPALOVACÍHO PROCESU**

1) SUŠENÍ

- snižování obsahu vody, zahřívání

2) PYROLÝZA

- rozklad na hořlavé plyny, uvolnění spalného tepla

3) SPALOVÁNÍ PLYNNÉ SLOŽKY

- hoření plyných složek

4) SPALOVÁNÍ PEVNÝCH LÁTEK

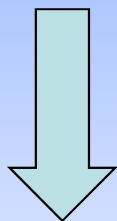
- dohořívání pevných složek, vznik CO₂

SPALOVÁNÍ BIOMASY

- Kusové dřevo, štěpka, pelety, brikety, kůra, větve

NÍZKÁ VLHKOST VÝCHOZÍHO MATERIÁLU!!!

VÝHŘEVNOST

Kusové dřevo má vlhkost kolem 20%,
dále zpracované dřevo (brikety) nižší.

Spalování dřeva a bylin

- Výhřevnost různých druhů dřeva*

Výhřevnost a hmotnost při vlhkosti 20%	Výhřevnost [MJ/kg]	Výhřevnost [kWh/kg]	Měrná hmotnost [kg/m3]
Borovice	18,4	5,1	610
Vrba	16,9	4,7	620
Olše	16,7	4,6	590
Habr	16,7	4,6	900
Dub	15,9	4,4	820
Jedle	15,9	4,4	490
Buk	15,5	4,3	820
Smrk	15,3	4,3	520
Bříza	15	4,2	770

Energetická efektivita v souvislostech
vzdělávání

Obnovitelné zdroje energie

Spalování dřeva a bylin

- Porovnání výhřevnosti dřeva a fosilních paliv*

Palivo	Výhřevnost [MJ/kg]
Koks	28,5
Černé uhlí	28
Hnědé uhlí	17
Dřevo	18
Sláma	16

Spalování dřeva a bylin

- Zplyňovací kotle

- teplota 200 °C a více
- uvolnění dřevoplynu
- nízké emise
- akumulční nádrž

Spalování dřeva a bylin

- **DŘEVNÍ ŠTĚPKA**

- z odpadu při těžbě dřeva,
ze zbytků větví, kůry apod.
- energetické plantáže
 - porosty rychle
rostoucích dřevin
- vyšší obsah vlhkosti

Spalování dřeva a bylin

- v ČR šťovík, čirok, konopí
- rychlý růst
- využití zemědělsky nevyužité půdy

Spalování slámy

- sláma obilovin, kukuřice, řepky, pícnin
- spaluje se ve formě pelet nebo briket

Energetická efektivita v souvislostech
vzdělávání

Obnovitelné zdroje energie

TECHNOLOGIE PRO PŘEMĚNU BIOMASY DO JINÉHO SKUPENSTVÍ

- Pro energetické využití biomasy nutná její **úprava**:
- **Mechanická**
 - drcení, štípání, lisování
- **Chemická = převod do jiného skupenství**
 - pyrolýza, zplyňování, fermentace, anaerobní vyhnívání, karbonizace

Karbonizace = výroba dřevěného uhlí

- Tepelný rozklad dřeva bez přístupu vzduchu
- Dříve milíře, dnes *karbonizační pece*

Karbonizace v karbonizační peci

- Suchá destilace, vnitřní teplota 250-300 °C
- Omezený přístup vzduchu,
- V epicentru tvorby teplota až 900 °C
- Délka jednoho cyklu 56 hodin
- Zachytávače vedlejších nežádoucích produktů (dehet, CO, CO₂, formaldehyd, fenoly)

Energetická efektivita v souvislostech
vzdělávání

Obnovitelné zdroje energie

Karbonizace

- **Příklad provozu moderní ekopece**
 - z 1 m³ bukového dřeva až 100 kg dřevěného uhlí
 - dehtové produkty zachycovány pevným dnem pece
 - plynné látky zkondenzují a jsou sráženy v kondenzátoru
 - zbytek plynné frakce je dodatečně spalován plynovým hořákem s katalyzátorem, který neutralizuje jedovaté produkty

Využití dřevěného uhlí

- grilování
- obohacování ocelí uhlíkem
- filtrování kapalin a plynů
(aktivní uhlí – váže na sebe nečistoty)
- výroba malířských uhlů a kříd

Pyrolýza

- termický rozklad organických látek na jednodušší složky
- Probíhá **bez přístupu kyslíku**
- Produkty:
 - *tuhá fáze* (na bázi koksu)
 - *kapalná fáze* (pyrolýzní oleje)
 - *plynná fáze* (vodík, ethan, methan, CO₂, CO)

Pyrolýza

- Co můžeme využít pro pyrolýzu?
 - komunální odpad
 - odvodněné čistírenské kaly
 - kaly z praní a čištění, ze septiků a žump
 - odpady ze sklizně biomasy
 - odpadní plasty (PVC, polystyren)
 - papír
 - pneumatiky,....

Pyrolýza - průběh

- **Teplota 200 °C**
 - odpaření vody
- **Teplota 200 – 500 °C**
 - štěpení složitých organických látek na jednodušší plynné nebo kapalné látky a tuhý uhlík
- **Teplota 500 – 1200 °C**
 - tvorba dalších plynů
 - pokračuje rozklad látek, ze kterých vznikají stabilní jednoduché plyny.

Pyrolýza - využití

- ekologicky šetrné odstranění odpadů (nevznikají dioxiny)
- dále využitelné výstupy
 - pyrolýzní koks, čistý uhlík, saze, dřevěné uhlí, biooleje, pyrolýzní plyn

Zplyňování

- nejvhodnější palivové či odpadní dřevo nebo sláma
- vyrobený plyn je přímo spalován ve spalovacích motorech nebo turbínách s vysokou účinností přeměny na elektrickou energii
- uskladnění vzniklého plynu a jeho následné využití k pohonu motorových vozidel

BIOPLYN

- Přirozeně vzniká složitým rozkladem organických látek za anaerobních podmínek v mokřadech, sedimentech, trávicím ústrojí přežvýkavců, v rýžových polích, na skládkách odpadů
- Složení:
 - methan (50-75%)
 - CO_2 (25-45%)
 - vodík, dusík, sulfan
- Za účelem výroby tepla a elektrické energie se získává se v **bioplynových stanicích (BPS)** (v ČR 304 BPS v roce 2009)

BIOPLYN

- Produkty v BPS:

Bioplyn

Digestát

- zbytek po vyhnutí se sníženým obsahem biologicky rozložitelných
- Využití jako hnojivo, přídavek do kompostu

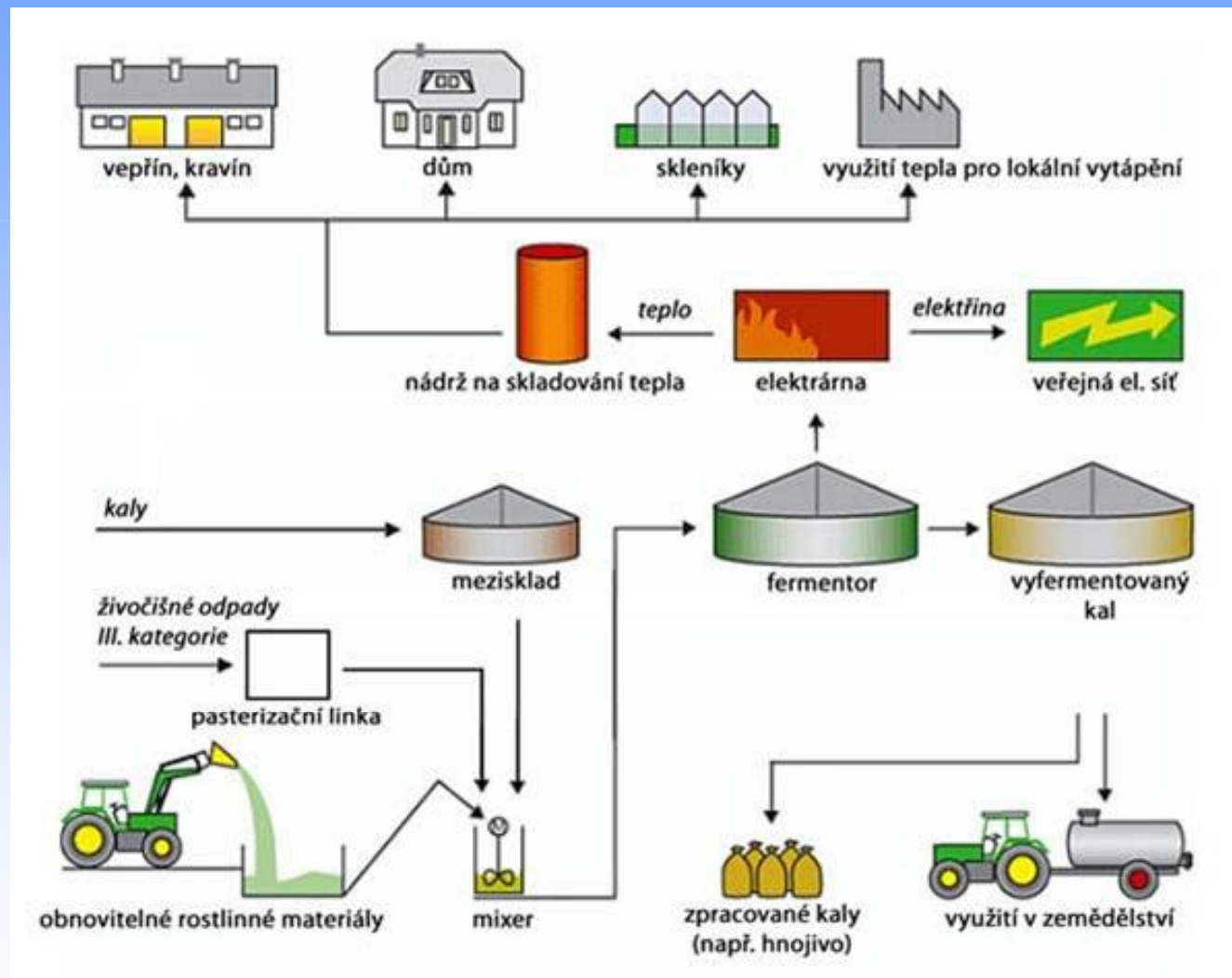
Fugát

- silně zakalená voda, která obsahuje produkty rozkladu
- Využívá se na zředění vstupní suroviny

Rozdělení BPS

- Podle instalovaného výkonu
 - *malé* - do 200 kWe
 - ***střední*** - v řádu stovek kWe
 - *velké* - MWe
- Podle vstupní suroviny
 - zemědělské
 - BPS u čistíren odpadních vod
 - BPS na likvidaci biologicky rozložitelného odpadu

Schéma BPS

Zemědělské BPS

- Nejlépe přímo v areálu farmy
- Zpracování hnoje, kejdy, odpadů z rostlinné výroby
- Odstranění zápachu na farmě
- Využití digestátu jako hnojiva
- !!! Nutné používat suroviny, pro které byla BPS postavena

BPS u čistíren odpadních vod

- usazený kal z biologického stupně čistírny odpadních vod (ČOV) se čerpá do vyhnívacích věží, kde dochází k výrobě bioplynu
- kromě kalu se mohou využít zbytky biologicky rozložitelného komunálního odpadu a kaly vytěžené ze septiků a žump
- **Tepelná energie**
 - k vyhřívání technologických provozů ČOV
- **Elektrická energie**
 - k vlastnímu provozu ČOV
 - do rozvodné sítě

BPS na likvidaci biologicky rozložitelného odpadu

- **Co využívá?**

- odpady z potravinářského průmyslu
- odpady z jídelen
- prošlé potraviny ze supermarketů
- BRKO
- jateční odpad
- zbytky z údržby městské zeleně
- ...

BPS na likvidaci biologicky rozložitelného odpadu

- Odstranění zápachu
- Pozor na nevhodné smíchání přijímaného materiálu (produkce jedovatých plynů, nebezpečí exploze)
- Ředění vstupních surovin

Zapáchá BPS?

- !!! NE !!!

- Pokud je dodržována technologie a provozní řád
- Do roku 2010 tři špatné případy

BPS v Nivnici

- *Doplňování siláže*
- *Fermentor*

Využití bioplynu

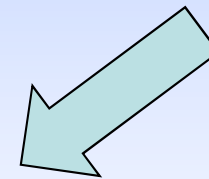
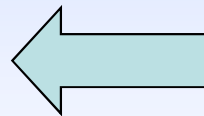
- Přímé spalování (produkce tepla)
- Pro další způsoby využití je nutné bioplyn zbavit nečistot (vlhkost, CO₂, sulfan, amoniak)
- Výroba elektrické energie a kogenerace
- Pohon spalovacích motorů (podíl metanu stoupá až nad 98 % ➡ „biomethan“ \approx zemní plyn)
- Vtláčení upraveného bioplynu (biomethanu) do rozvodů zemního plynu

Využití bioplynu

- *Jednotka pro čištění bioplynu na biomethan v Německu*

JAK MOHU VYUŽÍT ENERGII Z BIOMASY?

JAK MOHU VYUŽÍT ENERGII Z BIOMASY?

• *Roštín*

• *Hostětín*

Zdroje

- <http://www.tvujdum.cz/tipy-triky/nez-koupime-kotel-na-biomasu.aspx>
- <http://www.novinky.cz/bydleni/rekonstrukce/116062-kamna-a-krby-ziskavaji-opet-na-popularite.html>
- <http://www.novyhradublanska.info/Galerie.html>
- <http://www.machuvmlyn.cz/album/fotogalerie/taborak-jpg/>
- http://roura.cz/pages/topeni/kotle_na_drevo.htm
- <http://www.iexpos.cz/21880-s-50.html>
- <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/zplynovaci-kotle-na-drevo-a-drevene-brikety/>
- <http://hostetin.veronica.cz/231/>
- <http://www.cez.cz/edee/content/microsites/solarni/f2.htm>
- <http://www.muzeum-pribram.cz/akce/06kolomaz/06kolomaz.html>
- <http://www.grily-krby.cz/grilovane-teleci/>
- http://www.portal-skolni.cz/index.php?area=&id_detail=154314&id_odd=13236&id_ovv=4778&shop=OTgzMjAwOGFp&ecc=80&ac=90
- <http://www.inovace.cz/for-life/zivotni-prostredi/clanek/pravdepodobny-energeticky-zdroj-blizke-budoucnosti---biomasa/>